

A BECACINA

UNHA ESPECIE A CONSERVAR

Francisco Arcos e Rafael Salvadores

A Becacina (*Gallinago gallinago*) é unha especie de limícola, pertencente á familia *Scolopacidae*, e que se distribúe a nivel mundial ó longo do continente europeo e Siberia. En Galicia coñécese tamén como Cabra de Aire, polo ruído que fan as plumas externas da cola ó rozar co aire cando, en época de reprodución, se deixa caer en picado dende gran altura.

É unha especie abundante en época invernal, xa que Galicia recibe aves procedentes de Europa. Así nesta época atopámola en multitude de medios enchoupados, dende veigas e beiras de lagoas e encoros, até ríos e marismas costeiras. Non é doado sen embargo observala pousada; a maioría das observacións corresponden a aves que levantan diante nosa e que, tras un curto vó zigzagueante e emitindo un agudo reclamo, vólvense perder entre a densa vexetación palustre.

A poboación nidificante da especie en Europa estímase en torno ás 830.000 parellas, distribuídas fundamentalmente por Finlandia, Península Escandinava, Islandia e Illas Británicas.

A Península Ibérica constitúe o límite meridional da súa área de distribución europea, estando distribuída por León, serras de Gredos e "La Paramera" no Sistema Central, e Galicia e norte de Portugal. Nesta

época é unha especie moi escasa e localizada, estimándose un total de 200 parellas, das que 100-150 corresponderían a Portugal. Se cuantitativamente esta poboación ibérica é pouco significativa no contexto continental, ten un evidente interese bioxeográfico.

Se nos centramos na poboación galega, limítrofe coa portuguesa, constitúe probablemente o único núcleo reproductor estable peninsular, se ben está a sufrir nos últimos anos unha notable regresión, tanto en efectivos como en localidades de reprodución, feito que xustifica a súa inclusión no catálogo de aves nidificantes ameazadas en Galicia.

Na comarca da Limia asentábase o núcleo reproductor máis importante da especie, sen cuantificar, e desaparecido tra-la desecación da lagoa de Antela. A pesares deste feito irreparable, mantívose unha pequena poboación reproductora nas beiras do río Limia ó seu paso polo concello de Trasmiras, desaparecida a principios da década dos 90 pola continuidade dos traballos de concentración parcelaria.

Durante os anos 1994-1996 aborouse un estudio para coñecer a poboación e distribución das becacinas nidificantes en Galicia. Os resultados foron desalentadores, rexistrándose a especie en tan só dous humidais da provincia de Ourense, no val do río Salas, pobo-

ación limítrofe coa portuguesa.

Aínda que non se pode descartar a nidificación esporádica da especie nalguna outra localidade, o tamaño actual da poboación pode estimarse entre as 15-30 parellas.

O hábitat de reprodución seleccionado son veigas e lameiros por riba dos 800 metros, que manteñan un elevado grado de asulagamento durante o verán. Este tipo de medios son especialmente susceptibles neste país de seren transformados en praderías ou simplemente concentrados, cun alto coste económico e ambiental, ó seren zonas cunhas oportunidades agrogandeiras moi concretas e limitadas, case sempre desatendidas e desaproveitadas.

A conservación desta especie atópase probablemente nun momento crucial; extremadamente sensible a calquera tipo de alteración do seu hábitat, durante a temporada de cría de 1996 a veiga da Boullosa (Baltar), a localidade máis importante, sufriu un proceso parcial de concentración parcelaria, que afectou notablemente á hidroloxía do espazo, e á poboación de becacinas reproductoras.

A Consellería de Medio Ambiente, a pesares de dispoñer da información necesaria, segue sen implicarse dun xeito efectivo na protección destes enclaves, limítrofes co Parque Natural da Baixa Limia - Serra do Xurés.

FICHA TÉCNICA

- * Densidade de parellas reproductoras: 0,6-14 / 10 ha.
- * Posta: finais de abril - xuño
- * Poñen, de 2-6 ovos (normalmente 4)
- * Incuba só a femia
- * Os ovos son postos a intervalos de 1 día
- * Tempo de incubación: 18-22 días
- * Niño ubicado no chan
- * A eclosión dos ovos é simultánea
- * Os pitos son activos nada máis eclosionar, valéndose por sí mesmos ás poucas horas
- * Productividade: 1,65-3,5 aves / parella / ano
- * 10 reprodución: ó 1-2 anos de idade
- * Mortandade anual: 47-65% da poboación total
- * Ave de máis idade coñecida: 12 anos e 4 meses
- * Aliméntanse de miñocas e insectos

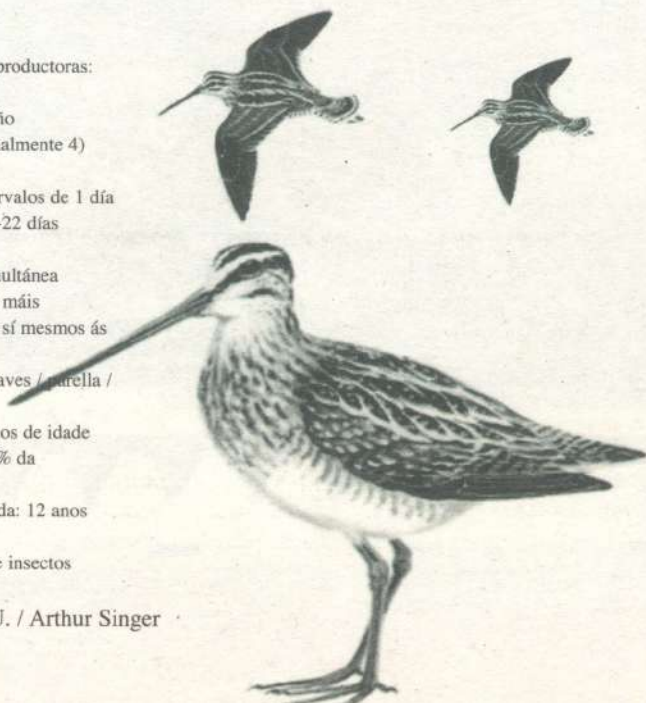

Ilustración da G. A. E. EU. / Arthur Singer

BIBLIOGRAFÍA

1. ARCOS, F.; ORTIGUEIRA, J.; SALVADORES, R. & SOLÍS, L. 1995. Las concentraciones parcelarias acaban con las áreas de cría de las agachadizas. *Quercus* 114: 46.
2. ARCOS, F. & GIL, A. (compiladores). 1998. Catálogo de aves nidificantes ameazadas en Galicia. IV Congreso Galego de Ornitología. Grupo Erva.
3. DOMÍNGUEZ, J.; ARCOS, F. & SALVADORES, R. 1995. Aproximación al estado actual de la población de Agachadiza Común (*Gallinago gallinago*) nidificante en Galicia. III Congreso Galego de Ornitología. Oleiros 7-10 de decembro.
4. DUBOIS, P.J. & MAHEO, R. 1986. Limicoles nicheurs de France. Ministère de L'Environnement; Ligue Française pour la Protection des Oiseaux; Bureau International de Recherche sur les Oiseaux d'eau. Itom s.a., Marennes.
5. PIERSMA, T. (compiler) 1986. Breeding waders in Europe: a review of population size estimates and bibliography of information sources. *Wader Study Group Bull.* 48. Suppl.: 1-116.
6. RUFINO, R. & NEVES, R. 1991. Snipe on Wet Grasslands in Portugal. *Wader Study Group Bull.* 61. Suppl.: 31.32.